

DOKUMENT REFERENCYJNY EUROMA

Zaproszenia do składania wniosków: kluczowy element dla osiągnięcia równości szans i włączenia społecznego Romów

Październik 2023 r.

Kluczowe aspekty, które należy uwzględnić przy opracowywaniu zaproszeń do składania wniosków (dokumentacji konkursowej) w ramach funduszy europejskiej polityki spójności na lata 2021–2027, aby zapewnić, by fundusze te przyczyniały się do promowania i osiągania rzeczywistego wpływu społecznego na równość szans i włączenie społeczne Romów

Europejska Sieć na rzecz Równości Romów w ramach funduszy UE (sieć EURoma Network) działa od 2007 r. na rzecz wspierania (poprzez wzajemne uczenie się, generowanie wiedzy i działania podnoszące świadomość) zwiększonego i skutecznego wykorzystania funduszy europejskiej polityki spójności (zwłaszcza EFS/EFS+ i EFRR) w celu promowania włączenia społecznego, równych szans i walki przeciwko dyskryminacji Romów w całej UE. W tym celu skupia ona organy publiczne odpowiedzialne za politykę dotyczącą Romów (zwłaszcza krajowe punkty kontaktowe ds. Romów) oraz organy odpowiedzialne za fundusze europejskiej polityki spójności z 15 państw członkowskich UE, a także Komisję Europejską. Fundación Secretariado Gitano (FSG) jest odpowiedzialna za Sekretariat Techniczny Sieci, który kieruje i koordynuje sieć. Więcej informacji można znaleźć na stronie

<https://www.euromanet.eu>

I. WPROWADZENIE

Oceniamy pozytywnie uwzględnianie kwestii równości szans i włączenia społecznego Romów w dokumentach programowych dotyczących funduszy europejskiej polityki spójności na lata 2021–2027 (do czego EURoma przyczyniła się publikacją „[listy kontrolnej EURoma na rzecz skutecznej integracji interwencji Romów w ramach programowania europejskich funduszy polityki spójności na lata 2021–2027](#)”). Wiele krajów planuje przeznaczyć środki finansowe na wspieranie równości szans i włączenia społecznego Romów, wykorzystując różne możliwości funduszy UE (Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) lub inne);

zakres geograficzny (krajowy, regionalny...); podejścia (celowane, ogólne, terytorialne...); cele szczegółowe; obszary interwencji itp.

Teraz nadszedł czas, aby skupić się na faktycznym przełożeniu tych dokumentów programowych na praktykę, aby zapewnić, że w przeciwieństwie do poprzednich okresów programowania –nie będzie luki między programowaniem a wdrażaniem. W wielu przypadkach, nawet jeśli w przyjętych dokumentach programowych określono korzystne ramy dla promowania równości szans i włączenia społecznego Romów, efekty i oddziaływanie w terenie niekoniecznie im odpowiadały. Było to w dużym stopniu związane z różnymi elementami wdrożeniowymi, w tym z zaproszeniami do składania wniosków (konkursami), które wydają się najpowszechniej stosowanym mechanizmem dystrybucji środków.

Zaproszenia do składania wniosków odgrywają zasadniczą rolę w sposobie opracowywania projektów/interwencji, a tym samym w ich możliwej efektywności, skuteczności i oddziaływaniu

Faktycznie, zaproszenia do składania wniosków okazały się jednym z decydujących elementów zapewniających powodzeniewdrażania. Z jednej strony służą one przełożeniu na praktykę ustaleń zawartych w dokumentach programowych. Z drugiej strony sposób opracowywania i planowania konkursów w dużym stopniu determinuje cechy projektów/interwencji, które zostaną wybrane i zrealizowane, a także ich możliwą efektywność, skuteczność i oddziaływanie.

W tym kontekście niniejszy dokument referencyjny EU Roma gromadzi, w oparciu o doświadczenia partnerów i refleksje w ramach sieci, aspekty, które właściwe podmioty powinny wziąć pod uwagę przy opracowywaniu zaproszeń do składania wniosków (dokumentacji konkursowej) na okres programowania 2021–2027, aby zapewnić odpowiednie podstawy dla przyszłych interwencji o największym potencjale przyczyniania się do równości szans i włączenia społecznego Romów oraz do osiągnięcia przemian społecznych.

Aspekty te można by w miarę możliwości uwzględnić i odzwierciedlić w zaproszeniach do składania wniosków, jak również w różnych związanych z nimi elementach, takich jak kryteria wyboru i zasady oceny, wytyczne dla potencjalnych beneficjentów, procedury wyboru projektów itp.

Warto również wspomnieć o istnieniu innych mechanizmów przydziału środków, takich jak umowy i porozumienia społeczne, które, choć są rzadziej stosowane, udowodniły swoją wartość i posiadają cechy, które mogłyby posłużyć za punkt odniesienia dla otwartych konkursów. Mechanizmy te uwzględniają pozytywne aspekty, takie jak zmniejszenie obciążeń administracyjnych i podejście długoterminowe (np. umowy obejmujące kilka lat z możliwością corocznego przedłużenia).

Niezależnie od zastosowanego mechanizmu państwa członkowskie mają teraz możliwość wykorzystania całego potencjału funduszy europejskiej polityki spójności na lata 2021–

2027, w tym szerokiego wachlarza instrumentów, którymi dysponują, w celu wspierania interwencji, które mają rzeczywisty wpływ, zgodnie z celami określonymi w krajowych/regionalnych ramach strategicznych na rzecz równości szans, włączenia społecznego i udziału Romów, a także zgodnie z przepisami i zaleceniami UE.

II. ISTOTNE ASPEKTY, KTÓRE NALEŻY WZIĄĆ POD UWAGĘ

1. Czas trwania/ramy czasowe

Okres realizacji projektów/interwencji okazał się jednym z najistotniejszych czynników mających znaczenie w kontekście wpływu funduszy. Doświadczenie pokazuje, że im dłuższy czas trwania interwencji, tym większy wpływ. Mimo że ramy dla funduszy europejskiej polityki spójności dopuszczają perspektywę długoterminową (do 7 lat +2 lata), dotychczas ogłaszane konkursy w dużej mierze przyjęły perspektywę krótkoterminową realizacji projektów (w niektórych przypadkach czas trwania wynosi mniej niż 1 rok). Ponadto rzadko można znaleźć mechanizmy umożliwiające odnowienie i zapewnienie ciągłości działaniom pilotażowym lub krótkoterminowym, które udowadniają ich wartość i sukces, umożliwiając ich konsolidację/rozszerzenie/zwiększenie skali w tym samym okresie programowania (lub poza nim, jeżeli uzna się to za istotne).

Zaproszenia do składania wniosków umożliwiające podejście długoterminowe mają kluczowe znaczenie dla skutecznego sprostania wyzwaniom strukturalnym napotykanym przez Romów

Doświadczenie pokazuje, że dłuższy czas trwania projektów/interwencji mających na celu spójność społeczną przyczynia się do ich większej efektywności, skuteczności i wpływu, na przykład poprzez:

- Zapewnienie lepszych ram dla działań związanych z integracją, równością i niedyskryminacją Romów, które wymagają złożonego i kompleksowego/zintegrowanego podejścia z długoterminową perspektywą i zobowiązaniami. Czas jest niezbędny nie tylko na wdrożenie, ale również na planowanie, konsultacje, angażowanie zainteresowanych stron i promowanie koordynacji, budowanie zaufania ze społecznościami, opracowywanie i wdrażanie zindywidualizowanych i zintegrowanych planów, monitorowanie, ocenę i przegląd polityki itp.

Ponadto to długoterminowe podejście zapewnia większą pewność i zaufanie wśród beneficjentów, ponieważ z biegiem czasu będą oni mieli takie same ramy odniesienia (tj. osoby, metody pracy itp.). Ponadto doświadczenie pokazało, w jaki sposób brak ciągłości może prowadzić do niepowodzenia w osiągnięciu założonych celów, np. dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji, zwalczania uprzedzeń wobec Romów i zmiany ich wizerunku społecznego.

- Ułatwianie dłuższych i bardziej złożonych działań, sprzyjanie wdrażaniu kompleksowych/zintegrowanych podejść obejmujących, w stosownych przypadkach, wykorzystanie różnych funduszy.

- Umożliwienie realizacji projektów (i powiązanych interwencji) przez określony czas bez konieczności ich przerywania.
- Zmniejszenie rotacji specjalistów i uczestników biorących udział w interwencjach, co ma wyraźny wpływ na skuteczność interwencji, a nawet umożliwia wdrożenie prewencji.
- Zmniejszenie obciążeń administracyjnych i związanych z zarządzaniem, zwłaszcza na początkowych i końcowych etapach wdrażania, które są na ogół bardziej intensywne z punktu widzenia zarządzania i formalności.
- Ułatwienie wdrażania instrumentów terytorialnych, bardziej złożonych/kompleksowych, a tym samym wymagających podejścia długoterminowego.
- Umożliwienie realizacji innowacji społecznych, co wymaga dłuższych ram czasowych na eksperymentowanie i wdrażanie dostosowań.
- Unikanie sytuacji, w której zmiany polityczne mają wpływ na realizację projektów/interwencji będących w trakcie realizacji.

Zgodnie z możliwymi ramami czasowymi naborów konkursowych oferowanymi w wieloletnich ramach finansowych zaleca się zatem planowanie konkursów z ambitnymi, długoterminowymi ramami czasowymi, umożliwiającymi interwencje o możliwie najdłuższym czasie trwania (co jest kluczowym czynnikiem realizacji celów związanych ze zmniejszeniem różnic w nierównościach dotyczących Romów). W związku z tym należy w jak największym stopniu unikać wdrażania działań krótkoterminowych (1 rok lub krótszy). Choć mogą istnieć bariery administracyjne, doświadczenia kilku państw pokazują, że możliwe jest (i pożądane) dążenie do realizacji działań ujętych w naborach konkursowych w perspektywie długoterminowej. W rzeczywistości w okresie programowania 2021–2027 większa liczba państw planuje określić nabory konkursowe przewidujące wsparcie/działania długoterminowe (niektóre z minimalną długością 3 lat).

To długoterminowe podejście nie wpływa również na zapewnienie elastyczności w dostosowywaniu się do zmieniających się okoliczności i reagowaniu na potencjalne zagrożenia w okresie programowania, co może wymagać przeprojektowania i przeprogramowania. W tym kontekście można przewidzieć specjalne mechanizmy/środki, zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi, w tym przegląd kryteriów wyboru projektów zatwierdzonych przez komitety monitorujące, w oparciu o potrzeby i okoliczności pojawiające się w okresie programowania; ustanowienie mechanizmów umożliwiających półroczny przegląd interwencji, a także wstrzymanie finansowania w przypadku nieosiągnięcia celów (nawet jeśli finansowanie jest przewidziane na dłuższy okres).

2. Skala

Doświadczenia z poprzednich okresów programowania pokazują, że realizacja wielu małych projektów prowadzi do fragmentacji zasobów i do ograniczenia zasięgu oddziaływania i efektów poszczególnych projektów. Z kolei **projekty na większą skalę mają zasadniczo większy potencjał, jeśli chodzi o skuteczniejsze wykorzystanie funduszy i osiągnięcie istotnych**

zmian społecznych poprzez dotarcie do większej liczby beneficjentów, obejmujące większą liczbę interwencji, przyjęcie skuteczniejszych podejść, ułatwienie wdrażania itp.

Kolejnym istotnym aspektem jest zakres geograficzny projektów. Interwencje mające większy zakres geograficzny (np. kilka terytoriów/regionów w obrębie danego kraju, kilka miejscowości w danym regionie itp.) zapewniają dotarcie ze wsparciem do większej liczby osób, a także większą równość terytorialną, promując równy dostęp do interwencji w różnych regionach/miejscach, a nie tylko w jednym/niektórych z nich. Ponadto przyczynia się do skuteczniejszego wykorzystania zasobów poprzez promowanie synergii i ułatwianie stosowania podobnych podejść, a także wymiany i transferu doświadczeń i praktyk.

Okazało się, że projekty o większej skali (pod względem wielkości/budżetu i zasięgu geograficznego) mają większy potencjał w zakresie dotarcia do potencjalnych uczestników i osiągnięcia istotnych zmian społecznych

Niemniej jednak określenie optymalnego zakresu geograficznego projektów powinno iść w parze z uwzględnieniem kontekstu każdego terytorium/regionu lub miejscowości (w tym cech charakterystycznych, specyfiki, zainteresowanych stron itp.), aby dostosować ogólne ramy/podejście do takiego kontekstu, a także polegać na najważniejszych interesariuszach, którzy są w stanie najlepiej zrozumieć potrzeby wynikające z różnych kontekstów terytorialnych.

Jest to również związane z ukierunkowaniem geograficznym interwencji przeznaczonych dla grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w tym z wykorzystaniem wskaźników terytorialnych, które pomagają zidentyfikować i określić optymalny zakres geograficzny tych interwencji.

3. Zaangażowane podmioty

Szczególnie istotna jest również rola różnych zainteresowanych stron (takich jak instytucje zarządzające i wdrażające) oraz wypracowane formuły współpracy. Możliwość polegania na odpowiednich interesariuszach (czy to publicznych czy prywatnych oraz o zasięgu krajowym, regionalnym lub lokalnym) przy opracowywaniu i realizacji projektów/interwencji, a także, w stosownych przypadkach, na formie i warunkach, w jakich odbywa się współpraca i komplementarność między zainteresowanymi stronami, mają znaczący wpływ na pomyślne i skuteczne osiągnięcie celów.

Wybór zainteresowanego podmiotu/podmioty znajdującego się w najlepszej sytuacji do realizacji projektów/inicjatyw jest kluczowym elementem sukcesu

Doświadczenie pokazuje, że **najbardziej decydującym czynnikiem sukcesu jest to, że projekty/inicjatywy są powierzane zainteresowanemu podmiotowi (publicznemu czy prywatnemu, niezależnie od tego, czy ma ona zasięg geograficzny na poziomie krajowym, regionalnym czy lokalnym) w najlepszej pozycji do ich realizacji i zapewnienia jak**

największego oddziaływania. Alternatywnym rozwiązaniem jest np. nawiązanie współpracy i sojuszy między różnymi zainteresowanymi stronami.

Aspekty takie jak specjalizacja i zasięg geograficzny podmiotów będących beneficjentami okazują się istotne dla wywierania założonego wpływu

Specjalizacja **podmiotów będących beneficjentami** odpowiedzialnych za wdrażanie (np. krajowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego specjalizujących się w pracy ze słabszymi grupami społecznymi) również okazała się kluczowym elementem. Umożliwia to lepsze dotarcie do grupy docelowej (szczególnie istotne dla grup wrażliwych, takich jak Romowie) oraz lepsze wyrażanie i zaspokajanie jej potrzeb.

Innym wartościowym elementem **może być zasięg geograficzny podmiotów będących beneficjentami**. Wydaje się, że w miarę możliwości szeroki zasięg geograficzny beneficjenta/podmiotu wdrażającego (np. dotyczący kilku regionów/terytoriów, kilku miejscowości itp.) mógłby przyczynić się do zapewnienia wysokiego i równego zasięgu interwencji. Zakres ten umożliwia podmiotowi dotarcie do większej liczby uczestników i skuteczniejsze wykorzystanie funduszy, na przykład poprzez standaryzację zastosowanych rozwiązań (z niezbędnymi dostosowaniami do różnych kontekstów) oraz promowanie uczenia się i wymiany praktyk.

Oprócz beneficjenta/podmiotów wdrażających ważne jest rozważenie i, w stosownych przypadkach, zaangażowanie innych odpowiednich interesariuszy (w tym ekspertów i podmiotów, czołowych osobistości itp.) w planowanie, wdrażanie, monitorowanie geograficznego obszaru wdrażania (na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym), aby zapewnić powiązanie inicjatywy z ogólnymi ramami usług i zasobów. W stosownych przypadkach zaproszenia do składania wniosków mogłyby przewidywać wykorzystanie podejścia partycypacyjnego społeczności docelowych w interwencjach/projektach, co pomogłoby uwzględnić ich poglądy i promować aktywne uczestnictwo i obywatelstwo.

4. Zakres projektów/interwencji

Biorąc pod uwagę utrzymujące się nierówności w tak podstawowych obszarach jak zatrudnienie, edukacja, zdrowie, mieszkalnictwo lub walka z dyskryminacją, konieczne jest, aby zaproszenia do składania wniosków nadal koncentrowały się na tych obszarach. Podobnie **należy dalej promować i wspierać podejścia, które okazały się skuteczne (np. indywidualne ścieżki rozwoju itp.).**

Ponadto można rozważyć inne obszary, aby w pełni wykorzystać możliwości dostępne w ramach EFS+ i EFRR oraz uwzględnić nowe elementy obecnego kontekstu społeczno-gospodarczego. Wśród nich są te związane z **transformacją ekologiczną i cyfrową**, która miała miejsce w ostatnich latach, z myślą o zaradzeniu potencjalnym zagrożeniom, jakie ta transformacja może stwarzać dla wrażliwych grup społecznych, takich jak Romowie, przy jednoczesnym wykorzystaniu możliwości, jakie może ona również im zaoferować. Możliwe działania mogą być

związane z promowaniem sprawiedliwej transformacji ekologicznej i cyfrowej; przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu/transportowemu; rozwój umiejętności ekologicznych i cyfrowych; promowanie zdolności do zatrudnienia związanych z ekologicznymi i cyfrowymi miejscami pracy (w tym przedsiębiorczości); zapewnianie wsparcia na rzecz innowacyjnych zmian w zatrudnieniu lub na rynku pracy; absorpcja i wykorzystanie innowacji ekologicznych lub cyfrowych itp.

Chociaż mogą pojawić się pewne wyzwania związane z realizacją działań związanych z tymi nowymi elementami w pewnych kontekstach, takich jak skrajne ubóstwo, jest to możliwe (z wymaganymi dostosowaniami) i wskazane, ponieważ oferują one możliwości poprawy warunków życia i równych szans osób tam mieszkających. Przykładowe rodzaje inicjatyw obejmują programy zatrudnienia zapewniające szkolenia dla osób o niskich kwalifikacjach w zakresie nowych zielonych miejsc pracy; renowację mieszkań, w tym obiekty wykorzystujące czystą energię (panele słoneczne, panele izolacyjne itp.) lub narzędzia cyfrowe dla dzieci romskich itp.

Ponadto zaproszenia do składania wniosków w ramach EFS+ i EFRR mogą również wspierać inicjatywy związane z **budowaniem zdolności, podnoszeniem świadomości i rozpowszechnianiem, promowaniem wymiany i transferu praktyk oraz tworzeniem współpracy/sieci** (na szczeblu krajowym i transnarodowym), **testowaniem podejść do innowacji zintegrowanych i społecznych itp.**

Istnieje zarówno potrzeba utrzymania wsparcia w kluczowych obszarach (zatrudnienie, edukacja, zdrowie, mieszkalnictwo, walka z dyskryminacją) i kontynuowania skutecznych podejść (np. zindywidualizowane ścieżki), ale można również rozważyć inne, nowe możliwości dostępne w EFS+ i EFRR (np. transformacja ekologiczna i cyfrowa)

Ponadto ważne jest, aby projekty/interwencje umożliwiały uwzględnienie **różnorodności wśród Romów oraz sytuacji konkretnych grup docelowych**, takich jak romskie rodziny, dzieci, młodzież, kobiety i mobilni Romowie w UE. W tym celu istotne jest, aby różne grupy docelowe były wymieniane i uwzględniane przy opracowywaniu i realizacji zaproszeń do składania wniosków i interwencji oraz aby zachowano wystarczającą elastyczność, aby umożliwić dostosowanie się do każdej z nich. Można również wziąć pod uwagę różnorodność sytuacji (np. sytuacje skrajnego ubóstwa itp.).

5. Zintegrowane i kompleksowe podejście

W sprawozdaniu Komisji Europejskiej [z realizacji krajowych strategii integracji Romów – 2019 r. podkreślono](#), że intersekcjonalne, międzysektorowe i zintegrowane podejścia do zwalczania dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i wielowymiarowego wykluczenia są jednym z kluczowych czynników sukcesu w planowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu interwencji na rzecz integracji Romów.

Potrzebne są zintegrowane i kompleksowe podejścia obejmujące różne sektory, interesariuszy, fundusze itp.

W przypadku zmarginalizowanych społeczności i osób, ich istotne i złożone potrzeby wymagają wielowymiarowego, wielosektorowego i zintegrowanego podejścia łączącego inwestycje w różnych dziedzinach, takich jak zatrudnienie, kształcenie i szkolenie, opieka zdrowotna i mieszkalnictwo, **zgodnie z celami krajowych/regionalnych ram strategicznych dotyczących Romów.**

Ponadto ważne jest, aby zaproszenia do składania wniosków nie miały charakteru sektorowego i były uwzględniane/dostosowane do globalnych ram w różnych obszarach mających znaczenie dla równości szans i włączenia społecznego Romów, takich jak zatrudnienie, kształcenie i szkolenie, opieka zdrowotna i mieszkalnictwo, a także w innych obszarach, takich jak ubóstwo i wykluczenie społeczne, walka z dyskryminacją itp.

Ponadto te zintegrowane i kompleksowe podejścia powinny iść w parze, w stosownych przypadkach, ze szczegółowymi/ukierunkowanymi podejściami w różnych obszarach (np. przedwczesne kończenie nauki w dziedzinie edukacji) lub koncentrowanie się na konkretnych grupach docelowych (np. takie jak dzieci, w tym w kontekście Gwarancji dla dzieci).

W związku z tym podejściem należy odnieść się do potencjału **komplementarnego wykorzystania EFS+ i EFRR** (w stosownych przypadkach łącznie z innymi funduszami i programami UE) do wdrażania kompleksowych i zintegrowanych działań (obejmujących różne rodzaje wydatków, np. związanych z zasobami ludzkimi, sprzętem i infrastrukturą itp.).

Przy opracowywaniu i ogłaszaniu zaproszeń do składania wniosków należy wziąć pod uwagę wykorzystanie komplementarności funduszy (czy to w ramach tego samego zaproszenia do składania wniosków, czy też w przypadku różnych zaproszeń/programów), aby sprostać wyzwaniom, które mogą pojawić się w zakresie harmonogramów, stosowanych kryteriów wyboru, wydatków kwalifikowalnych oraz złożoności administracyjnej (pod względem wyboru, zarządzania i oceny). W tym celu niezbędna jest komunikacja i koordynacja między odpowiednimi departamentami odpowiedzialnymi za poszczególne fundusze.

Inne elementy, które mogłyby przyczynić się do stosowania zintegrowanego/kompleksowego podejścia, obejmują koordynację między różnymi interesariuszami (na poziomie horyzontalnym i wertykalnym), wykorzystanie perspektywy terytorialnej (zwłaszcza na szczeblu lokalnym i mikrolokalnym) oraz dostosowanie/elastyczność zasad kwalifikowalności różnych wydatków i interwencji.

6. Zapewnienie, aby zaproszenia do składania wniosków przyczyniały się do równości szans i włączenia społecznego Romów, niezależnie od tego, czy są one planowane w ramach „celów szczegółowych dotyczących Romów”, czy w ramach innych celów szczegółowych

W przypadkach, w których stosuje się **cel szczegółowy EFS+ (j) *wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie***, lub **cel szczegółowy (i) *wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów***, łatwiej będzie zapewnić faktyczne rozwiązanie problemu równości szans i włączenia społecznego Romów. Te cele szczegółowe umożliwiają m.in. ukierunkowane działania związane z celami krajowych/regionalnych ram strategicznych dotyczących Romów, wyznaczenie konkretnego budżetu, określenie konkretnych produktów i wskaźników oraz wybór kluczowych obszarów interwencji związanych z równością szans i włączeniem społecznym Romów.

W przypadku, gdy zaproszenia są związane z innymi celami szczegółowymi (EFS+ lub EFRR), a w szczególności, gdy nie obejmują środków ukierunkowanych konkretnie na Romów, konieczne jest upewnienie się, że uwzględniają Romów. Można to osiągnąć na przykład poprzez wyraźne odniesienie do Romów jako priorytetowej grupy docelowej znajdującej się w trudnej sytuacji oraz przewidzenie zabezpieczeń, pozytywnych działań lub dostosowań w celu zapewnienia, aby Romowie mogli również korzystać z zaprogramowanych środków. Ponadto można to odzwierciedlić w kryteriach wyboru i oceny ustalonych dla zaproszeń do składania wniosków, w tym dodatkowych punktacji za ogólne interwencje, w których wyraźnie uwzględniono Romów.

W obu przypadkach (a w szczególności w drugim) **bardzo ważne jest uwzględnienie wskaźników** (określonych w rozporządzeniach UE lub innych ustanowionych w programach) **oraz systemu monitorowania i oceny, które umożliwiają pomiar postępów, skuteczności i wydajności, a także wpływu interwencji na równość szans i włączenie społeczne Romów**. Oraz, w stosownych przypadkach, również w celu przeprogramowania lub ponownego zdefiniowania samej interwencji. Wskaźniki powinny być jasno zdefiniowane i nie pozostawiać miejsca na interpretację.

Wyzwaniem, którym należy się zająć, jest wybór najlepszego momentu na przeprowadzenie **ocen skutków projektów/interwencji** (zwłaszcza tych, które trwają dłużej), tak aby umożliwić ocenę wpływu w perspektywie długoterminowej (i w związku z tym można je zrealizować jak najpóźniej w danym okresie), ale także na zebranie informacji, które mogą posłużyć do opracowania kolejnych zaproszeń do składania wniosków lub kolejnego okresu programowania. Wyniki ocen są podstawowym źródłem informacji na temat inicjatyw i podejść, które (nie) działają, o wysokiej wartości przy rozważaniu przyszłych inwestycji,

Włączenie wskaźników oraz systemu monitorowania i oceny, który umożliwia pomiar wpływu interwencji na Romów, ma zasadnicze znaczenie, zwłaszcza gdy zaproszenia do składania wniosków nie obejmują ukierunkowanego podejścia

aby utrzymać udane projekty/podejście i uniknąć wcześniejszych błędów. W odniesieniu do tych ocen można stosować różne metody, w tym podejścia jakościowe, ilościowe i partycypacyjne.

Warto przypomnieć, że **możliwe jest określenie części wskaźników na podstawie wiarygodnych szacunków** dostarczonych przez beneficjenta, co powinno przyczynić się do przewyższenia wyzwań napotkanych w wielu państwach członkowskich w poprzednich okresach. Inne warianty wykorzystane dotychczas w celu sprostania potencjalnym wyzwaniom związanym z gromadzeniem danych obejmowały ustanowienie odpowiednich procesów lub zaangażowanie wyspecjalizowanych organizacji społeczeństwa obywatelskiego we wdrażanie środków, ponieważ zazwyczaj mają one lepsze zdolności sprawozdawcze.

Przyznanie konkretnej i odpowiedniej kwoty na rzecz równości szans i włączenia społecznego Romów jest kolejną strategią mającą na celu zapewnienie rzeczywistego wykorzystania funduszy na ten cel. O ile idealnym wariantem jest to, że odbywa się to na etapie programowania (np. poprzez konkretne przydziały w ramach celu szczegółowego (j) lub innych celów EFS+ lub w ramach EFRR), jeżeli tak się nie stało, można tego dokonać na późniejszym etapie (w kolejnych zmianach programów lub planowanych interwencji).

7. Uproszczenie aspektów administracyjnych

Wreszcie, choć nie w sposób wyczerpujący, należy odnieść się do aspektów administracyjnych związanych ze stosowaniem, wdrażaniem i monitorowaniem interwencji w ramach zaproszeń do składania wniosków.

Należy w większym stopniu rozważyć znaczenie postępów na drodze do uproszczenia aspektów administracyjnych, ponieważ ma to wyraźny wpływ na wydajność, skuteczność i efekty interwencji.

Postępy w kierunku uproszczenia aspektów administracyjnych będą miały wpływ na wydajność, skuteczność i wpływ interwencji

W tym celu można zbadać możliwości jak największego zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów/organów wdrażających, umożliwiając im skoncentrowanie się na realizacji interwencji (np. organy odpowiedzialne za fundusze mogłyby przejąć aspekty związane z administracją i weryfikacją, tak aby beneficjenci mogli skoncentrować się na działaniach). Możliwe warianty mogłyby obejmować większy nacisk na efektywność i wpływ, a nie na aspekty administracyjne w procesach sprawozdawczych lub na stosowanie uproszczonych form kosztów (choć ich stosowanie może w niektórych przypadkach wiązać się z pewnymi ograniczeniami i wyzwaniami, udowodniły one swoją wartość dla różnych rodzajów inicjatyw/projektów, zarówno o niewielkim, jak i dużym wymiarze, pod względem skali i czasu trwania). Ogólnie rzecz biorąc, można poważnie rozważyć uelastycznienie i dostosowanie aspektów administracyjnych (z uwzględnieniem rodzaju finansowania, projektu, harmonogramu oraz innych czynników uznanych za istotne) w celu osiągnięcia postępów w lepszym wykorzystaniu funduszy.

Sekretariat Techniczny:

Finansowane przez:

Cofinanciado por la Unión Europea

MINISTERIO DE TRABAJO Y ECONOMÍA SOCIAL

Fondos Europeos

POR SOLIDARIDAD OTROS FINES DE INTERÉS SOCIAL

Fundación "la Caixa"

Social Innovation Initiative